

UDENRIGSMINISTERIET
Europæisk Naboskab

Den 2. november 2012
j.nr. 403. A.2.

TALEPUNKTER

Møde i Udenrigspolitisk Udvalg tirsdag den 6. november 2012

Dagsordenspunkt: Drøftelse af udkast til ny strategi for Naboskabsprogrammet 2013-17.

Jeg er glad for at få denne lejlighed til at drøfte vores udkast til strategi for Naboskabsprogrammet for de næste fem år med udvalget. Vi har en god og lang tradition for aktiv dansk bistand til landene mod øst og sydøst siden murens fald. Det er regeringens ønske at fortsætte indsatsen for at bidrage til et fredeligt og sikkert Europa uden nye skillelinjer gennem demokrati, vækst og udvikling.

Det er helt grundlæggende i vores egen interesse at bidrage til en positiv udvikling hos vores umiddelbare naboer. En kløft mellem et demokratisk og velstående EU på den ene side og en stribe nabolande og regioner lige ved siden af er ikke en langtidsholdbar situation. Heldigvis fungerer EU fortsat som både magnet og motor for mange af reformprocesserne mod øst og sydøst.

Situationen i mange af vores nabolande er fortsat præget af en vanskelig transition fra topstyrede og planøkonomiske samfund til demokratiske og velfungerende markedsøkonomier. Den omstillingsproces er fyldt med udfordringer, og udfaldet er ikke givet. Men vi kan være med til at gøre en vigtig forskel ved at engagere os aktivt med de rette midler.

[Baggrund og erfaringer med dansk naboskabsindsats]

Strategiudkastet bygger på vores hidtidige erfaringer. Den nuværende strategiperiode for Naboskabsprogrammet fra 2008-12 har succesfuldt gennemført aktiviteter inden for tre tematiske områder: Støtte til privatsektor udvikling; støtte til demokrati, menneskerettigheder, civilsamfundsorganisationer og fri presse; samt støtte til reformer inden for den offentlige sektor. Programmet har støttet disse områder med 200 mio. kr. årligt over de sidste fem år. Regeringen vil fastholde det samme bevillingsniveau i den kommende strategiperiode.

Det nuværende danske Naboskabsprogram har opnået gode resultater. En uafhængig evaluering af den danske støtte til privatsektorudvikling har f.eks. fremhævet, at bistanden har været velkoordineret og godt tilpasset nationale behov. Den brede demokratistøtte har blandt andet fremmet frie medier og styrket udveksling og partnerskaber mellem danske og nationale civilsamfundsgrupper i en række lande. Vi har desuden succesfuldt understøttet demokratiske reformer inden for den offentlige sektor.

[Tematisk fokusering: Demokrati og god regeringsførelse samt fremme af økonomisk udvikling]

Naboskabsprogrammet er både et udenrigspolitisk og et udviklingspolitisk instrument, og skal naturligvis være i tråd med de overordnede målsætninger for dansk udenrigspolitik. Det er samtidig en delstrategi under regeringens udviklingspolitiske strategi med basis i en rettighedsbaseret tilgang. Naboskabsprogrammets fokus på de to temaer,

1) Demokrati og god regeringsførelse og 2) Økonomisk udvikling understøtter fint de overordnede prioriteter.

Demokrati og støtte til god regeringsførelse omfatter bl.a. respekt for menneskerettigheder, mindretals rettigheder og oprindelige folk, ligestilling mellem kønnene samt styrkelse af civilsamfundet. Hertil kommer støtte til konfliktløsning og fredsprocesser, samt støtte til reformer inden for den offentlige sektor og til uafhængige offentlige institutioner.

Inden for økonomisk udvikling vil vi bygge videre på vores positive erfaringer og fokusere på initiativer, som fremmer privatsektorudvikling og en bæredygtig økonomisk vækst – især inden for landbruget, hvor der generelt er store udviklings- og beskæftigelsespotentialer. Som noget nyt vil vi også understøtte initiativer, der kan fremme mere effektiv energiudnyttelse og grøn teknologi.

Det er afgørende, at vi fokuserer vores indsats for at opnå størst mulig effekt af de begrænsede midler. Vi har valgt syv prioritetslande, som vil modtage hovedparten af bistanden. Samtidig vil de enkelte indsatser blive samlet i færre, større og mere længerevarende programmer. Bistanden vil som udgangspunkt blive fordelt efter en 80-20 model, hvor 80% af midlerne bruges på større og længerevarende programmer i prioritetslandene. De øvrige 20% af midlerne vil blive anvendt til mindre og mere fleksible indsatser.

Vi kan ikke være alle steder på én gang. Der vil være områder, hvor der er dokumenterede behov og ønsker om støtte, som ikke kan dækkes under Naboskabsprogrammet, men hvor EU eller andre bilaterale aktører har fokus. Sådan må det nødvendigvis være. Og vi vil fortsat sikre en god koordination og tilpasning af programmet i forhold til, hvad andre gør.

[Landevalg. Fokusering på færre lande. Ukraine.]

De syv prioritetslande er fordelt på tre lande på det Vestlige Balkan: Albanien, Bosnien-Hercegovina og Kosovo; og på fire østlige partnerskabslande: Armenien, Hviderusland, Moldova og Ukraine. Landene er valgt ud fra en samlet afvejning af, hvordan den danske indsats inden for de to overordnede temaer bedst kan tilpasses behov og politiske prioriteter.

Der er stor forskel landene imellem. De er ikke alle nået lige langt i den politiske og økonomiske omstillingsproces. Og situationen i forhold til demokrati og menneskerettigheder er ikke altid entydig. Men fælles for de fleste lande er, at der er kræfter både i og uden for regeringsapparaterne, som arbejder målrettet for de nødvendige reformer.

Kun i Hviderusland udelukker det autoritære styre i praksis muligheden for at give bistand til økonomiske reformer og reformer af den offentlige sektor. Den politiske reformorientering og de nødvendige samarbejdspartnere eksisterer ganske simpelt ikke. Derfor må vi indtil videre begrænse vores støtte til at fremme de demokratiske kræfter i civilsamfundet så godt, vi kan. Skulle den politiske situation ændre sig i

landet, vil vi imidlertid kunne stå klar med den fulde støtte, som det er tilfældet for de øvrige prioritetslande.

[Afrunding]

Vi har lagt vægt på at udvikle strategien for Naboskabsprogrammet i en åben og inddragende proces, hvor vi har kunnet trække på både Udenrigsministeriets og den danske ressourcebases erfaringer og ideer til fremtidige prioriteter.

Der har været stor interesse for at deltage i den offentlige debat: I foråret blev der afholdt en større workshop med deltagelse af omkring 90 danske organisationer og repræsentanter. Nogle af hovedkonklusionerne har I kunne læse i strategiudkastet. Det gælder for eksempel prioriteterne under temaet økonomisk udvikling, som meget præcist bygger på opfordringerne på seminaret.

I har også kunnet læse de mange gode svar, som er indkommet i den offentlige høringsproces, som er gennemført i oktober. Høringssvarene er generelt positive over for strategiudkastet, og rummer i flere tilfælde forslag, som giver anledning til justeringer i strategien. For eksempel vil vi i den endelige strategi præcisere, at støtte til frie medier og til oprindelige folk begge er prioriteter, som bør dækkes af temaet demokrati og god regeringsførelse.

De mange konstruktive og positive svar giver et godt billede af det engagement og den opbakning, der er bag den danske Naboskabsbistand. Jeg glæder mig til også at høre jeres kommentarer til strategiudkastet.